

Er Kvennalistinn á leið út úr íslenskum stjórnsmálum?

**eftir Pórhildi
Porleifsdóttur**

Pessi spurning heyrst nú víða og misvel gengur mönnum að leyna kátnu sinni og von um að svo sé. Flestir sem um málid hafa fjallað opinberlega, fjölmíðla- og stjórnsmálamenn, hafa barist við að leyna lögun sinni til að hrá út í voríð: „Loksins – loksins erum við lausir við þær!“ Eins og fyrri daginn hefur skýringanna, a.m.k. opinberlega, á minnkandi fylgi Kvennalistans verði leitað á grunnsævi. Það er ekki eðli fjölmíðla að kafa djúpt. Híð augljós, almenna og hefðbundna standur þeim nær.

Nokkrar skýringar ganga eins og rauður þráður í gegnum „rannsóknarblaðamennsku“ fjölmíðla og enduróma svo þaðan út í þjóðfélög. Einhvær sannleika er að finna í þeim öllum – þó ekki allan.

Konur og málefni

„Kvennalistans er ekki lengur þörf. Konum hefur fjölgæð mjög á listum annarra flokka og hreyfinga, meira að segja í efstu sætum, og allir hafa þeir nú tekið öll helstu mál Kvennalistans á sínar stefnuskrár.“

Rétt er það að konum hefur fjölgæð á listum. En þeim fjölgæð einmitt með komu Kvennalistans inn í íslensk stjórnsmál. Áður hafði sáralitil breyting orðið þar á í áratugi. Konum hefur fjölgæð í efstu sætum listanna, þó ekki meir en svo að færri konur komust að í nýastöðnum sveitarstjórnakosningum en þeim næstu á undan. Það skyldi þó ekki vera eitt-hvert samhengi milli þess og minnkandi fylgis Kvennalistans? Vera sönnun þess að konur verði að standa strangar vörð um hvert einasta hænufet sem miðar í baráttunni. Um leið og þær slaka á eflist karlveldið að mun.

Hitt er líka rétt að mörg baráttumál Kvennalistans hafa ratað inn á stefnuskrár annarra flokka. Stundum svo rækilega að einungis virðist um lítillega umorðun á stefnuskrá Kvennalistans að ræða. En það burfti Kvennistann og fleiri konur á öðrum listum, til að málin hlytu náð fyrir augum karpeningsins, sem

ræður ferðinni. Sókn er oft besta vörnin. En það að mál séu komin á stefnuskrá, er ekki það sama og að þau séu komin til framkvæmda.

Dettur einhverjum og þá sérstaklega konum í hug að svo verði án þess að fjölmennur og sterkur hópur kvenna sé til staðar til að ýta málum af stefnuskráum og út í þjóðfélagið – í framkvæmdum.

Forystumenn og ... konur

Á tímum foringja- og persónudýrkunar, sem fjölmíðlar efla eftir mætti, teflir Kvennalistinn sífellt fram nýjum konum, í stað þeirra sem begar hafa aflað sér trausta og vin-sælda.

Parna er hængur. Það er erfitt að synda móti straumnum og ganga í berhögg við það sem sagt er að allir vilji. En það hlýtur að vera hlutskipti hreyfinga sem vilja róttekar breytingar á þjóðskipulagi að gera það. Valddreifing, í stað söfnunar valds að fáar og sífellt sömu hendur, er svo samgróin hugmyndafræði Kvennalistans, að það væri að höggva að rótum hans að falla frá þessu grundvallraratri.

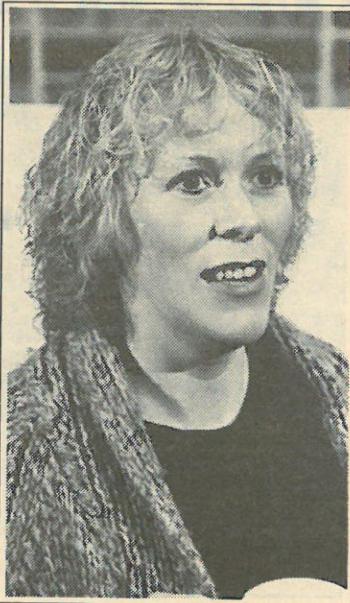
Hitt er svo annað mál, að það er líka ríkur þáttur í hugmyndafræði Kvennalistans að efast og endurskoða og svo er um þetta atriði. Það er ekkert launungarmál að sitt sýndist hverri um þá ákvörðun að skipta svona örт og ekki síst að skipta um konur á miðju kjörtímabili, líkt og Kvennalistinn hefur gert, bæði í borgarstjórn Reykjavíkur og á Alþingi.

Þetta hlýtur að verða tekið til rækilegrar endurskoðunar í þeirri sjálfsagnrýni og því endurmatti sem óhákvæmilega verður á næstunni í Kvennistannum.

Nýjabrumið farið af

Petta er ein skýringin sem klifað er á, að Kvennalistinn hafi ekki lengur athygli fjölmíðla og þar af leiðandi almennings, vegna þess að hug-myndir hans séu ekki lengur nýjar.

Hvað áhuga fjölmíðla varðar, er það rétt, hann hefur dvínað, enda hafa þeir mjög skammlifan áhuga á nýjum fyrirbærum eða hugmyndum. Þeim mun meiri áhuga hafa þeir á því gamla og viðtekna. Eða hefur áhugi þeirra á Sjálfstæðisflokknum

Pórhildur Porleifsdóttir

„Rödd kvenfrelsíð verður að hljóma ein og skýr enn um hríð. Hvort hún gerði það nægilega vel í þessum kosningum, er eitt af því sem Kvennalistakonur þurfa að gaum-gæfa vel og ef ekki, þá af hverju.“

dvínað eða á margendurteknum deilum og valdaráttu forystumanna flokkanna? Nei, öldungis ekki. Þar er áhugginn óþróntandi, „bar er að taka af nógum“ – eins og skáldið sagði. Auk þess sem konur yfirleitt eiga ekki upp á pallborðið hjá fjölmíðum.

Hvað varðar helstu hugmyndir og baráttumál Kvennalistans eru þau mörg jafngómum honum, átta ára, önnur haf bæst við á göngunni. Þau úreldast ekki fyrir en þau komast í framkvæmd. Eða er e.t.v. krafan sú, að sífellt sé skipt um málefni til þess eins að öðlast standarvinseildir? Hafa kjör kvenna á Íslandi batnað?

Eru þær ekki rétt hálfdrættingar á við karla í launum? Er vel séð fyrir börnum og hag barna? Búa aldraðir við viðunandi aðstæður? Er vel séð fyrir þörfum þeirra sem standa höllum fæti og hafa ævinlega verið í umsjá kvenna? Vinna konur ekki tvöfaldan vinnugad? Hafa karlmenn axlað ábyrgð af breyttu þjóðfélagi? Svarið við öllum þessum spurningum og mörgum fleiri er nei og aftur nei. Því skyldi þá Kvennalistinn skipta um stefnu?

Þá sakar ekki að geta þess að Kvennalistakonur halda áfram að bera fram nýjar hugmyndir um fjölmargt sem varðar lif og kjörkvenna, ungra sem aldinna og ekki bara kvenna heldur landsmannna allra, sem ekki verða raktar héð þar sem þetta er ekki afrekaskrá.

Höfuðorsök – aðalskýring

Af helstu skýringum, og hér eru ekki allar taldar, ber þá hæst að Kvennalistinn hafi vikist undan ábyrgð, beygt hjá þegar dyr stóðu opnar. Er þá nefnt til sögnunar að hafa ekki farið í ríkisstjórn, eftir mikinn kosningasigur voríð 1987, ekki heldur í þá næstu haustið 1988 og ekki viljáð gagna til samstarfs við aðra flokka í sameiginlegri baráttu gegn veldi Davíðs Oddssonar í Reykjavík.

Mér fannst og finnst enn að stjórnarmyndun með aðild Kvennalistans voríð 1987 hafi ekki verið reynd til brautar. M.a. vegna þess að viðsemjendur Kvennalistans, karlarnir, höfðu meiri áhuga á fyrirbærinu Kvennista en málefnum hans. En við vorum heldur ekki ákvæðnar. Við, hinir nýbókuðu sigurvegarar, efðumst um of, fylgdum ekki nógum fast eftir og lentum því utangards.

Um stjórnarmyndunina 1988 geginn örðru mál. Þar stóðum við nánast frammí fyrir gerðum hlut. Pakkinn var tilbúinn – viljið hann eða ekki – ásamt óljósum loforðum um að „sinna hjartans málum“ Kvennalistans seinna. Hafa konur heyrta þetta fyrir? Það er ekki hægt að rétta hlut kvenna núna, en röðin kemur að þeim seinka, þegar búið er að lagla allt annað!

Það er líka einkennileg þversögn fólgin í því að Kvennistannum hefði verið akkur í því að eiga aðild að

óvinsælustu ríkisstjórn fyrir og síðar. Ríkisstjórn, sem hefur með eftirminnilegum hætti staðfest að kjörkvenna og annarra láglunaðópa skuli óbreytt.

Áhrif og árangur

Um það leyti sem stjórnarmyndunariðræðurnar 1988 fóru fram, var Kvennalistinn með gifurlegt fylgi í skoðanakönnunum, allt upp í 30%. En þingstyrkur breytist ekki við skoðanakannanir, heldur í kosningum. Kvennalistakonur náðu ekki fram viðunandi breytingum á mál-efnasamningi verðandi ríkisstjórnar. Það var því ekkert sem bent til þess að áhrif þeirra yrðu meiri innan ríkisstjórnar en í viðræðunum.

Pegar ekki tókst að veila Kvennalistann inn í ríkisstjórn var leitað á önnur mið. Borgaraflokkurinn, með álíka þingstyrk og Kvennalistinn, hlýddi kallinu. Talaði digurbarkalega í fyrstu, m.a. um niðurfellingu matarskatts, en síðan hefur lítið til hans eða áhrifa hans spurst. Helstu afrek eru litlismegandi umhverfisráðuneyti, þar sem öll umfjöllun og vinnubrögð eru hrein litlsviðing við þennan mikilvæga málaflokk, auk bitlinga fyrir aðra þingmenn þessa deyjandi flokks.

Kvennalistinn hefði að vísu aldrengið fram með þessum hætti, né talið glæsibíla og teki fyrir „rás-konur“ sínar til brýnnustu verkefna. En hætt er við að áhrif hans hefðu ekki orðið meiri en Borgaraflokk.

Tryggð kvenna við karlveldi

Hvað samfylkingu gegn Davíð Oddssyni áhrærir, er því til að svara að Kvennalistinn var ekki stofnaður til að berjast gegn honum, heldur ríkjandi skipulagi eins og það leggur sig – karlveldinu í heild. Davíð Oddsson er að vísu mjög góður fulltrúi þess og verðugt verkefni að minnka áhrif hans, sem og annarra „sterkrá“ manna, en mat okkar flestra var, að þá baráttu yrði að heyja á kvennápolítiskum forsendum og þá stefnu hafði Kvennalistinn inn.

Aðrar konur beita sér vissulega fyrir mörgum góðum málum, en þær gera það oftari en ekki í skjóli karla, með þeirra leyfi sem langt sem það nærr. Rödd kvenfrelsíð verður að hljóma ein og skýr enn um hríð. Hvort hún gerði það nægilega vel í þessum kosningum, er eitt af því sem Kvennalistakonur þurfa að gaum-gæfa vel og ef ekki, þá af hverju.

Hvað áhrærir Nýjan vettvang, sem sífellt varpaði fram þeirri spurningu til Kvennistann af hér til þess að hefði ekki komið til samstarfs, sprýr ég að móti þær konur sem þar lögðu lóð á vogarskálar (og reyndar fleiri): Fyrst Nýr vettvangur er með sömu mál á stefnuskrá og Kvennalistinn, af hér til þess að hefði ekki komið til samstarfs, sprýr ég að móti þær konur sem þar lögðu lóð á vogarskálar (og reyndar fleiri):

Fyrst Nýr vettvangur er með sömu mál á stefnuskrá og Kvennalistinn, af hér til þess að hefði ekki komið til samstarfs, sprýr ég að móti þær konur sem þar lögðu lóð á vogarskálar (og reyndar fleiri):

Hér til þess að hefði ekki komið til samstarfs, sprýr ég að móti þær konur sem þar lögðu lóð á vogarskálar (og reyndar fleiri):

En það eru ekki bara Kvennalistakonur sem þurfa að hugsa sitt ráð. Það purfa allar íslenskar konur að gera. Ætla þær að una við það eitt að viðurkenning hafi fengist á hallri stóðu þeirra, að málefni þeim ratað inn á stefnuskrá, eða ætla þær að fylgja þeim eftir til sigurs?

En það eru ekki bara Kvennalistakonur sem þurfa að hugsa sitt ráð. Það purfa allar íslenskar konur að gera. Ætla þær að una við það eitt að viðurkenning hafi fengist á hallri stóðu þeirra, að málefni þeim ratað inn á stefnuskrá, eða ætla þær að fylgja þeim eftir til sigurs?

VORLEIKUR
1990

ÚTILEGU VÖRUR

**Útileguvörur frá Coleman
svo sem lugtir, hitarar,
kælitöskur o.fl.**

**Til afgreiðslu strax
Mikið úrvat
Einstaklega gott verð**

OPNUNARTÍMI:

LAUGARDAG 10 - 13
SUNNUÐAG SJÓMANNADAG 10 - 13

Í LAUGARDALSHÖLL TIL 10. JÚNÍ